

Mendöl Tibor emlékkiállítás megnyitóján a Megyei Tanács elnökhelyettesével, dr. Becsei József földrajztudóssal 1980. május 5-én

Személyisége

Nem volt „könnyű” ember, sohasem törleszkedett a hatalomhoz, nem kereste elvtelenül főnökei kegyeit, s ez a körülmény, – mint láttuk pályája felvázolásakor –, sokszor megnehezítette életét. Öszintesége, szókimondása gyakran vezetett konfliktusokhoz pályája során. Tanítványai, kollégái tőle tanulták meg a „*jus murmurandi*”-t; azt, hogy embert megilleti a morgáshoz, az elégedetlenség kifejezéséhez való jog. Kritikai szellemét egyetlen korszakban sem méltányolták.

Egy alkalommal pl. a tanítónőképzőben az iskolaszék elnöke, egy újtemplomi pap bejött a kémia órájára, majd az óra végén rosszállóan megkérdezte: hol volt ebben a tanórában a hit? Azt válaszolta, hogy a kénsav tananyagába nem tudja, hogyan lehet beépíteni a hitet. Az eset megisméltódott a már államosított iskolában is, amikor egy óráját látogató felügyelő „elvtárs” tette fel a kérdést: Hol jelent meg a tanórán az eszme. Ekkor azt válaszolta, segítsen, mondja meg ő.

Szuverén, elvi alapon álló személyiség volt, elszámolással főleg magának tartozott, saját igazságérzetének. Ugyanakkor szigorú bíráló is volt önmagának. „... gyakran megbíráltak, és tanul-tam belőle.” – nyilatkozta.

Nem tartozott pártokhoz, nem keresett előnyt csoportosulásokhoz való csatlakozás útján: „... a klikk-rendszeret rettenetesen utáltam, soha sem vettem részt semmiféle klikkben.” Ez a körülmény gyakran hozta hátrányos helyzetbe élete során, gyakran kényszerült harcra kicsinyes főnökei és értetlen, eredményeire, a tanulók közötti népszerűségére féltékeny kollégáival szemben. Fáradhatlansága, hatalmas munkabírása szerénységgel párosult. Eltökéltése, önálló elgondolásainak következetes végigvitele tette lehetővé, hogy munkája kimagasló eredményekben nyilvánult meg.

Temetésén 1998. május 19-én *Grin Igor*, a Békés Megyei Múzeumok igazgatója búcsúzott Tőle, s így jellemezte: „... valamilyen tanulhatunk áldozatvállalást, szakmai igényességet, kitartást, ügyszeretetet tőle. Jósi bácsi nem egykönnyen oldódó személyiség volt, ám segítőkész, szeretetet, nyíltságot sugárzó, bölcs emberként ismertük Őt. Bölcsessége rezignációban nyilvánult meg. Eredendő emberi nyíltsága és közvetlensége legsajátabb erényei közé tartoztak, s megnyitották számára az emberek szívét is. A mi szíveinket, akik évtizedeken át ismerhettük, tisztelhattük és szerethettük Őt, mindenesetre megnyitották.”

Gyászbeszédében kiemelte belső igényességét, személyes bátorságát, melyre nem egyszer szükség volt a múzeum fennmaradása érdekében, szerénységét, dicsekvést nem ismerő szemérmességét, érzékenységét, tudatosságát, nem mindennapi munkabírását.

Epilógus

Életpályája sikeres és teljes volt. A sors sokszor nem volt kegyes hozzá sem, de mindig eredményesen megküzdött az akadályokkal, a kicsinyes, értetlen, visszahúzó erőkkal. Ahhoz a nagy nemzedékhez tartozott, melynek tagjai kitartó munkával, elhivatottsággal, nehéz, kedvezőtlen viszonyok között alkottak maradandót.

Munkásságát többször, magas szinten elismerték. 1956. április

9-én adományozták részére *A szocialista kultúráért* kitüntetést, melyen *Darvas József*, akkori népművelési miniszter aláírását olvashatjuk. 1959. június 7-én az oktatási miniszter adományozta részére *Az oktatásügy kiváló dolgozója* kitüntető címet. 1980. szeptember 24-én – tanári pályája befejezésekor – Szarvas város *Pro Urbe* kitüntetéssel ismerte el kiemelkedő tevékenységét. Végleges nyugalomba vonulásakor, 1993. augusztus 20-án pedig Békés Megye Képviselő-testülete a *Békés Megyéért* kitüntető díjat adományozta részére.

Tessedik Sámuel lelki rokonaként épp a nagy előd által létesített épületben hozta létre azt az intézményt, mely megmentette az utókor számára pusztulással fenyegetett értékeinket, segít megismerni városunk múltját, erősíti a város lakóinak identitástudatát, elődeink megbecsülését, s évtizedek óta jelentős szerepet játszik városunk idegenforgalmában is.

Fiatalon kezdte meg az anyaggyűjtést, mindössze 31 éves volt ekkor. Munkássága korszakokat ívelt át, közben kitartó és tudatos önképzéssel muzeológussá képezte magát.

1998. május 14-én hunyt el szarvasi lakásán. Porai tíz éve nyugszanak az akáclobos Ó-tetőben, de alkotása révén ma is köz-

Egy értségi találkón a szarvasi Csülök-csárdában Szönyi Sándor gimnáziumi tanárral 1996-ban

tünk él. Adószai vagyunk, s adósságunkat igyekszünk törleszteni ezzel az írással is.

Halálának első évfordulóján, 1999. május 15-én a Múzeum falán emléktáblát avatott a város. A portréját ábrázoló domborművet, *Mihály Bernadett* szobrászművész alkotását felesége és *Gyalog Sándor* alpolgármester leplezte le.

Apoljuk emlékét könnyen felejtő korunkban; ne engedjük át a feledésnek rokonszenves alakját, idézzük meg példaként a kortársaknak, és a jövő nemzedékei számára!

Megemlékezés

„Nem hal meg, akit eltemetnek,
csak az, akit elfelednek.”

Fájó szívvel emlékezünk

**DR. PALOV
JÓZSEF**

tanár, a Tessedik Múzeum
alapítója, vezetője halálá-
nak 10. évfordulóján

Felesége, lányai, unokái